

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 193g/2023

privind excepțiile de neconstituționalitate
a articolelor 30 alineatele (4) și (5), 31 alin. (3) din Codul de procedură
penală, 6¹ alin. (1¹), 16¹ alin. (1) literele c), g), h) și q) din Legea privind
organizarea judecătorească

(constituirea completelor de judecată)

CHIȘINĂU

28 martie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 august 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 28 martie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 30 alineatele (4) și (5), 31 alin. (3) din Codul de procedură penală, 6¹ alin. (1¹), 16¹ alin. (1) literele c), g), h) și q) din Legea privind organizarea judecătorească, precum și a omisiunii de a reglementa în Legea privind organizarea judecătorească a dreptului de a contesta actele care limitează accesul liber la justiție, ridicate de dna Elena Ceruța și dl Dumitru Raileanu, părți în dosarul nr. 10r-1233/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău, format din dnii judecători Ion Bulhac, Ghenadie Morozan și Ghenadie Lîsîi, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele cauzei, așa cum au fost formulate de autorii excepțiilor, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală de învinuire a nei Elena Ceruța și a dlui Dumitru Raileanu de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 327 alin. (3) din Codul penal.

5. Pe parcursul examinării cauzei, acuzatorul i-a solicitat președintelui instanței de judecată să dispună examinarea cauzei într-un complet format din trei judecători. Așadar, printr-o încheiere din 2 noiembrie 2022, președintele interimar al Judecătoriei Chișinău a dispus judecarea cauzei într-un complet *ad-hoc* din care fac parte judecătorul raportor, căruia i s-a repartizat inițial cauza, și doi judecători desemnați de președintele interimar. Încheierea în discuție a fost contestată cu recurs, la Curtea de Apel Chișinău, de dna Elena Ceruța și dl Dumitru Raileanu.

6. În procedura din fața Curții de Apel Chișinău, dl Dumitru Raileanu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 30 alin. (4) și alin. (5),

31 alin. (3) din Codul de procedură penală, 6¹ alin. (1¹), 16¹ alin. (1) literele c), h) și q) din Legea privind organizarea judecătorească, iar dna Elena Ceruța a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 6¹ alin. (1¹) și 16¹ alin. (1) literele g) și h) din Legea privind organizarea judecătorească, precum și a omisiunii de a reglementa în Legea privind organizarea judecătorească a dreptului de a contesta actele care limitează accesul liber la justiție.

7. Printr-o încheiere din 31 iulie 2023, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepțiilor de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 72

Categorii de legi

„[...]”

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

e) organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a contenciosului administrativ;

[...]”

Articolul 115

Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.”

Articolul 119

Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 30
Compunerea instanței de judecată

„[...]”

(4) Cauzele penale deosebit de complicate, precum și cele care prezintă o mare importanță socială pot fi examinate, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești, în complet format din 3 judecători.

(5) Apelurile și recursurile împotriva hotărârilor judecătorești în cauzele penale pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul, precum și împotriva hotărârilor instanțelor de apel pentru a decide admisibilitatea, se judecă de către instanțele respective în complet format din 3 judecători.

[...]”

Articolul 31
Schimbarea completului de judecată

„[...]”

(3) În cazul în care cauza se judecă în fond de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. Judecătorului care intervine în proces i se oferă timp pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti pentru participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea judecătorului în condițiile prezentului alineat nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Judecătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsa lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare.

[...]”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească sunt următoarele:

Articolul 6¹
Distribuirea aleatorie a dosarelor și constituirea completelor de judecată

„[...]”

(1¹) **Constituirea completelor de judecată și desemnarea președinților acestora se fac la începutul anului prin dispoziție a președintelui instanței. Schimbarea membrilor completului se face în cazuri excepționale, în baza unei încheieri motivate a președintelui instanței judecătorești și potrivit criteriilor obiective stabilite de regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii.** Încheierea motivată privind schimbarea membrilor completului se anexează la materialele dosarului.

[...]”

Articolul 16¹
Competența președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești

„(1) Președintele instanței judecătorești:

[...]

c) coordonează activitatea judecătorilor pentru a asigura judecarea cauzelor în termen rezonabil, distribuie sarcinile între judecători;

[...]

g) decide asupra necesității de a examina colegial unele cauze privind anumite materii sau categorii de persoane;

h) constituie completele de judecată și decide asupra schimbării membrilor acestora, în condițiile art. 6¹ alin.(1¹);

[...]

q) exercită alte atribuții, conform legii.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Regulamentului privind modul de constituire a completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 111/5 din 5 februarie 2013:

„TERMENI ȘI NOȚIUNI

[...]

Complet de judecată ad-hoc – complet alcătuit din numărul legal de judecători ce poate fi constituit oricând apare necesitatea procesuală de soluționare a unui litigiu concret.

Complet de judecată permanent – complet alcătuit din numărul legal de judecători, constituit la începutul fiecărui an și care funcționează pe durata acestui an.

[...].”

„5. La judecarea cauzelor în instanțele judecătorești se constituie sau pot fi constituite complete de judecată permanente sau ad-hoc, a căror compunere este prevăzută de lege. Completele de judecată permanente pentru anul viitor se constituie în ultima decadă a lunii decembrie. Completele de judecată ad-hoc se constituie pe parcursul anului ori de câte ori apare necesitatea procesuală pentru examinarea unui litigiu concret, cu argumentare motivată și formarea completelor în mod aleatoriu.”

„14. Schimbarea membrilor completului de judecată se impune în cazurile în care există unul din temeiurile de mai jos:

a) boală îndelungată;

b) deces;

c) eliberare din funcție;

d) abținere;

e) recuzare;

f) detașare;

g) transferare;

h) promovare;

i) suspendare din funcție;

j) incompatibilități.

k) imposibilitatea constituirii completului format din 9 judecători la CSJ din membri de drept și supleanți.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepțiilor de neconstituționalitate

12. Dna Elena Ceruța a susținut că Legea privind organizarea judecătorească nu reglementează posibilitatea de a contesta încheierile prin care președintele instanței dispune examinarea cauzei într-un complet (inclusiv format *ad-hoc*), prin care schimbă membrii completului de judecată sau numește membri în mod discreționar. Potrivit autoarei excepției, omisiunea în discuție este contrară articolelor 20, 23 alin. (2) și 54 din Constituție, pentru că permite comiterea unor abuzuri, în special formarea așa-numitelor complete *ad-hoc*, constituite în mod discreționar de președintele instanței pentru a examina o cauză concretă.

13. În opinia dnei Elena Ceruța, eventuala recuzare a judecătorilor din complet nu ar constitui un remediu efectiv, pentru că Codul de procedură penală nu reglementează motivul de recuzare a judecătorilor – desemnarea în calitate de membri ai completului în mod discreționar de președintele instanței.

14. De asemenea, dna Elena Ceruța i-a solicitat Curții să verifice constituționalitatea articolelor 6¹ alin. (1¹) și 16¹ alin. (1) literele g) și h) din Legea privind organizarea judecătorească prin prisma articolelor 20, 23 alin. (2), 54 alin. (3), 72 alin. (3) lit. e) și 115 alineatele (3) și (4). Sub acest aspect, autoarea sesizării a motivat că prevederile contestate nu reglementează în mod clar mecanismul de constituire a completelor de judecată, de schimbare a membrilor completului și a temeiurilor care justifică examinarea cauzelor de un complet. În special, autoarea sesizării a menționat că prevederile articolului 6¹ alin. (1¹) din Legea în discuție îi delegă Consiliului Superior al Magistraturii competența reglementării criteriilor care stau la baza schimbării membrilor completelor de judecată. Autoarea sesizării consideră că această delegare de competență este contrară dispozițiilor constituționale potrivit cărora organizarea și funcționarea instanțelor de judecată trebuie să fie reglementate prin lege organică.

15. În excepția formulată de dl Dumitru Raileanu au fost avansate critici similare. Autorul sesizării a susținut că prevederile în discuție ale Legii privind organizarea judecătorească nu conțin reglementări clare care să asigure principiul repartizării aleatorii a dosarelor. În pofida faptului că organizarea și funcționarea instanțelor de judecată trebuie să aibă loc prin legi organice, în realitate, majoritatea prevederilor care reglementează acest domeniu sunt conținute în două regulamente aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii (Regulamentul privind modul de constituire a completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora, aprobat prin Hotărârea nr. 111/5 din 5 februarie 2013; Regulamentul privind modul de distribuire aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea

nr. 110/5 din 5 februarie 2013). În acest mod, președintele instanței, în lipsa unor criterii obiective, poate forma un complet *ad-hoc* pentru a examina o cauză concretă.

16. În opinia dlui Dumitru Raileanu, articolele 30 alin. (4) și alin. (5), 31 alin. (3) din Codul de procedură penală, 6¹ alin. (1¹), 16¹ alin. (1) literele c), h) și q) din Legea privind organizarea judecătorească sunt contrare articolelor 4, 7, 20, 21, 23, 26, 53, 54, 115 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală și din Legea privind organizarea judecătorească, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea constată că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de două părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectele cărora li s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 30 alineatele (4) și (5), 31 alin. (3) din Codul de procedură penală, 6¹ alin. (1¹), 16¹ alin. (1) literele c), g), h) și q) din Legea privind organizarea judecătorească, precum și omisiunea de a reglementa în Legea privind organizarea judecătorească a dreptului de a contesta actele care limitează accesul liber la justiție. Curtea constată că o parte din prevederile în discuție au constituit obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională (a se vedea DCC nr. 71 din 14 mai 2019; DCC nr. 117 din 13 octombrie 2020; DCC nr. 40 din 29 martie 2022 și DCC nr. 170 din 8 decembrie 2022). Totuși, în prezenta sesizare au fost avansate critici de neconstituționalitate care nu au făcut obiect al controlului de constituționalitate (*i.e.* lipsa unei căi de atac împotriva actului prin care se decide examinarea cauzei de un complet și delegarea legislativă către Consiliul Superior al Magistraturii).

21. Pentru a putea fi declanșat controlul de constituționalitate, Curtea trebuie să confirme aplicabilitatea prevederilor legale contestate în cauzele examinate în fața instanței de drept comun care a trimis sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate.

22. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate într-o cauză care are ca obiect examinarea unui recurs împotriva încheierii președintelui interimar al instanței de judecată prin care a decis examinarea cauzei de un complet de judecată format *ad-hoc*. Având în vedere că autorii excepțiilor au criticat, între altele, omisiunea reglementării unei căi de atac împotriva unor astfel de încheieri, precum și pretinsa marjă discreționară de care dispune președintele instanței la formarea completelor, Curtea admite că aceste prevederi ar putea fi avute în vedere de instanța de recurs în procesul examinării admisibilității recursului.

23. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental.

24. Autorii excepțiilor au susținut că dispozițiile contestate contravin articolelor 4 (*drepturile și libertățile omului*), 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 23 (*calitatea legii*), 26 (*dreptul la apărare*), 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*), 72 (*categoria de legi*), 115 (*instanțele judecătorești*) și 119 (*folosirea căilor de atac*) din Constituție, menționând, în principal, că legea nu prevede posibilitatea de a contesta încheierile prin care președintele instanței dispune examinarea cauzei într-un complet (inclusiv formate *ad-hoc*) și că legea nu reglementează în mod clar mecanismul de constituire a completelor de judecată, de schimbare a membrilor completului și a cauzelor care justifică examinarea cauzelor de un complet, președintele instanței având o marjă discreționară largă în acest sens.

25. În acest context, Curtea observă că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, ține de competența tribunalelor naționale să-și gestioneze procedurile în vederea asigurării unei bune administrări a justiției. Atribuirea unui caz pentru examinare unui anumit judecător sau unui tribunal se încadrează în marja discreționară de care se bucură autoritățile naționale în astfel de chestiuni. Este important ca distribuția sau redistribuirea unei cauze să fie conformă cu articolul 6 § 1 din Convenție, în special cu exigențele independenței și imparțialității judecătorilor (*Sutyagin v. Rusia*, 3 mai 2011, § 187; *Pasquini v. San Marino*, 2 mai 2019, § 103).

26. Curtea a subliniat anterior că oferirea președintelui instanței a competenței de a decide motivat cu privire la soluționarea cauzei de un complet format din trei judecători nu afectează, *per se*, dreptul la un proces echitabil. Pentru a fi respectat dreptul la un proces echitabil, este important ca judecătorul unic sau judecătorii completului care au fost desemnați să judece cauza să respecte exigențele independenței și imparțialității. În acest context, Curtea a menționat că exigențele în discuție sunt asigurate de mecanismul abținerii și recuzării judecătorilor (DCC nr. 40 din 20 martie 2022, § 30).

27. Curtea observă că, în cauza în care au fost ridicate excepțiile de neconstituționalitate, autorii și-au manifestat dezacordul cu formarea *ad-hoc* a completului de judecată de către președintele instanței de judecată reglementată prin Regulamentul aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 111/5 din 5 februarie 2013 (a se vedea § 11 *supra*). În acest context, Curtea menționează că articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție nu-i oferă competența de a exercita controlul de constituționalitate a actelor Consiliului Superior al Magistraturii. Curtea reiterează că problemele care rezultă din aplicarea legii țin de competența instanțelor de drept comun (a se vedea DCC nr. 135 din 27 septembrie 2022, § 37; DCC nr. 25 din 9 martie 2023, § 21).

28. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se *declară inadmisibilă* sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 30 alineatele (4) și (5), 31 alin. (3) din Codul de procedură penală, 6¹ alin. (1¹), 16¹ alin. (1) literele c), g), h) și q) din Legea privind organizarea judecătorească, precum și a omisiunii de a reglementa în Legea privind organizarea judecătorească a dreptului de a contesta actele care limitează accesul liber la justiție, ridicate de dna Elena Ceruța și dl Dumitru Raileanu, părți în dosarul nr. 10r-1233/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 28 martie 2024

DCC nr. 22

Dosarul nr. 193g/2023